

Kompromisna mevžarija.

Ljubljana, 22. nov.

Slavna večina slavnega državnega zbora avstrijskega je torej slavno zlezla pod klop in priznala grofu Stürgku pravico, da se sme kakor despot postavljati nad parlament. Od treh popoldne do pol osmih zvečer je državni zbor danes glasoval o draginjskih predlogih in efekt je ta, da smo z mesnim vprašanjem tam kjer smo bili. Ne da bi podcenjevali važnost nekaterih predlogov, ki so bili v hudem boju sprejeti moramo vendar konstatirati, da je uspeh glasovanja o mesnih predlogih pravo ubožno izpričevalo za meščanske stranke, ki so poteptale svoje lastno dostojanstvo in pljunile v svojo lastno skledo.

Poglejmo, kakšen je rezultat. Sprejet je bil tisti del Rennerjevega predloga, ki je dobil že v draginjskem odseku večino. Nedvomno je to sam po sebi jako važen sklep, zakaj v njem je izrečeno, da ne daje § 12 avstro-ogrškega pogodbenega zakona Ogrski nobene pravice ugovarjati uvozu mesa, ki ni združen z veterinarsko nevarnostjo, v Avstrijo. Ali ta predlog ne zadostuje, ker imamo po vrsti same take vlade, ki se bolj ozirajo na ogrske, kakor na avstrijske interese. Tudi baron Gautsch je priznal v draginjskem odseku, da se predlogu dr. Rennerja s pravnega stališča ne more ugovarjati. Toda baron Gautsch je imel svoj „ampak“ in kakor pravi eskamoter je hotel vse veljavo tega predloga uničiti z lisjasko izjavo, da spada Argentinijska, kakor sploh vse prekomorske dežele in kakor Rusija ter balkanske države med one kraje, ki so glede na živinske bolezni sumljive. Dočim je bil torej namen predloga in sklepa izreči, da Ogrska nima ugovarjati uvozu argentinskega mesa, je konstruiral Gautsch kljub temu sklepu načelo, da se argentinsko meso ne sme uvažati brez ogrskega dovoljenja.

Pri naših vladah je sploh tako, da ni dovolj izreči besedo, ampak treba je vsaki besedi še dodati obširen komentar, kaj da pomeni. Zaradi tega je dr. Renner spopolnil svoj predlog z zahtevo, ki jasno in brez ovinkov izreka, da ima vlada ne glede na Ogrsko dovoliti uvoz argentinskega mesa brez časovne in brez kvantitativne omejitve. Ta predlog je bil pač v draginjskem odseku odklonjen in sodr. Renner ga je najavil kot manjšinski votum. Ali v odseku je bil sprejet predlog Jerzabka, ki je v bistvu zahteval ravno to kar Rennerjev predlog: Uvoz argentinskega mesa brez oziranja na Ogrsko.

Če je bilo verjetno, da bo zbornica odklonila Rennerjev predlog iz antipatije do socialnih demokratov, je bilo vendar pričakovati, da bo sprejela Jerzabkovega, za katerega je bila glasovala že večina draginjskega odseka. Toda tudi ta predlog je danes v plenumu padel! Rennerjev predlog je bil odklonjen z 268 glasovi proti 189. Potem je prišel Waberjev predlog na vrsto, o katerem se je tudi glasovalo po imenih in je bil odklonjen z 236 proti 214 glasovom. Ta predlog je bil od daleč nekoliko podoben Rennerjevemu, toda ne tako odločen in precizen. In končno je bil odklonjen še Jerzabkov, ki bi se bil dal za silo smatrati kot precej dobro nadomestilo propadlega dela Rennerjevega predloga.

Namesto tega je bil sprejet predlog Poljaka Steinhausa, kompromisni predlog, ki se je meseca julija imenoval Stözlzlov predlog; kompromisni predlog, ki sipa konzumentom pesek v oči, dovoljuje pa Stürgku, da stori kar hoče. Vlada se pozivlje, da dovoli uvoz argentinskega mesa po potrebi; ali ker ni določeno rečeno, da se sploh nima ozirati na ogrsko vlado, je Stürgku prosta pot, da ne dovoli prav nobenega uvoza, ker ne bo dosegel sporazuma z grofom Khuen Hedervaryjem.

Večina zbornice si je dala s tem glasovanjem klopoto, ki bo glasno zvenela še pri prihodnjih volitvah. Ta večina, ki se zbira zato, da bo prebivalstvu naložila ogromna nova vojaška bremena in nove indirektno davke, nima sama v sebi toliko moči, da bi izposlovala nekoliko ton cenejšega mesa za ljudstvo, na čigar žep pripravljajo najdržnejše atentate. In toliko zmisla nima za svoj lastni ugled, da bi ostala zvesta sklepu, ki jih je sama storila.

Kompromis! — Če bi bilo razmerje med strankami v državnem zboru tako, da vsled njega ne bi bilo mogoče dobiti gotove večine

za dober predlog manjšine, pa bi ta iskala stike z večino in kaj malega popustila od svojih zahtev, zato da bi pridobila večino za svoje najvažnejše točke, bi se to s taktičnega stališča dalo razumeti. Ali tukaj ni šlo za kompromis strank, temveč za kompromis večine z vlado. Ne glede na škodo, ki jo ta klavarna barantija prizadeva konzumentom, je ta kompromis nemoralen, ker je sklenjen iz strahopetnosti in ker ponižuje večino na nižavo lakajov.

Čemu pa je zbornica zskipela, ko ji je Stürgkh zabrusil v obraz, da bo njenim sklepom fige pokazal, če mu ne bodo všeč? Ako je bila tista razburjenost resnična, tedaj je imela večina plemenitemu grofu pokazati, da nima kaj žugati državnemu zboru, temveč da je njegova prokleta dolžnost ubogati. Čim prevzetneje je ministrski predsednik nastopal, tembolj je bila večina zbornice zavezana vztrajati na svojem stališču. V kompromisno pogajanje se sploh ni imela spuščati, zakaj edini kompromis bi mogel biti ta, da prekličje grof Stürgkh svoje besede in da se podloži parlamentu.

Seveda, če ne bi bilo vseh izkušenj z našimi vladami, ki zahtevajo napram njim več previdnosti kakor na konjskem sejmu, bi popolnoma zadostovali predlogi, ki so bili sprejeti. Rennerjev predlog, ki izreka načeloma, da nismo odvisni od Ogrske, daje vladi možnost, da dovoli uvoz argentinskega mesa. Vlada, ki bi se v prvi vrsti ozirala na interese avstrijskega prebivalstva, bi ta predlog lahko porabila kot močno oporo in bi že jutri lahko izdala nalog da se odpre argentinskemu mesu tržiška luka. Lvhko bi to storila, ker je dognano, da je meso neškodljivo in da ne more priti ne avstrijska ne ogrska živina vsled njega v nevarnost.

Ali to bi vlada storila, če bi hotela. Sklep, da se dovoli uvoz argentinskega mesa po potrebi, bi zadostoval, če bi vlada imela dobro voljo. Zakaj potreba je tako velika da ne bi tiste množine m-sa, ki bi bile pričakovati za nekaj časa, niti zadostovale. Z ozirom na potrebo bi vlada lahko dovolila, da se upelje toliko mesa, kolikor je le mogoče.

Ali to bi vlada lahko storila, če bi hotela. Toda vlada noče in grof Stürgkh je to tako jasno povedal, da ga je moral zadnji politični rekrut razumeti. Zato ni smela zbornica reči: Ljubi grof Stürgkh, bodi dober, pa stori kaj malega, če si tako prijazen. Njena naloga je bila jasno in določeno reči: Tole sklepamo in to imamo izvršiti; zakaj mi smo zakonodajni, ti pa izvršujoči organ.

Večina tega ni storila. Prebivalstvo pa naj si zapomni, kdo se pripravlja, da mu poseže v žep, pa mu niti ne privošči košček cenejšega mesa.

Ljubljanski občinski svet.

Dunaj, 22. novembra.

Ljubljanske občinske volitve so danes postale pravoveljavne. Občinski svet lahko nastopi svojo funkcijo in Ljubljana postane zopet avtonomna.

Po razmeroma kratki debati je danes upravno sodišče odklonilo klerikalno pritožbo proti zadnjim občinskim volitvam, kateri je bila kranjska deželna vlada priznala odločilno moč. Pritožbo so vložili kranjski deželni odborniki dr. Pegan in tovariši. Zastopal jo je pred upravnim sodiščem odvetnik dr. Valjavec. Razpravo je vodil senatni predsednik marki Bacquehem, poročevalec vlade pa je bil dvorni svetnik Malnitz.

Ugovor dr. Pegana se je naslanjal na kvaliteto volilnih kuvert za prvi razred, ki so bile bele, a po trditvi ugovora niso bile iz trdega papirja, kakor določa volilni red, in vsled tega prozorne, tako da volilna tajnost ni bila zavarovana. Vrh tega se sklicuje ugovor na razne dogodke med volitvami, vsled katerih je bila omejevana svoboda volilcev in volilk na tak način, da se rezultat volitev ni vjemal s pravo voljo volilcev. Ugovor navaja za podkrepitev te trditve posamezne dogodke, ki naj bi dokazali, da so bile zlasti Uršulinke in šolske sestre ovirane pri oddajanju glasov. Ugovor se tudi pritožuje zaradi terorizma liberalnih agitatorjev in navaja slučaj neke volilke Margarette Čepon, kateri da je liberalen agitator raztrgal kuverto s klerikalno glasovnico in ji vsilil liberalno.

Referent je poročal v zmislu rešitve, s katero je bila deželna vlada kranjska odklonila

1. Italienische Maschinengewehr Abt. in einer Sandsackschanze. 2. Transport italienischer Leichtverwunderer an Bord des Hospitalschiffes.

1. Italienische Maschinengewehr Abt. in einer Sandsackschanze. 2. Transport italienischer Leichtverwunderer an Bord des Hospitalschiffes.

ngovor na podlagi svojih preiskav. Kar se tiče volilnih kuvert za prvi razred, pravi, da so se vjemale z določbami zakona. Kuverte za ta razred so bile bele barve, vendar pa ne bolj prozorne kakor kuverte za ostala dva razreda in niso kršile volilne tajnosti. Margaretta Čepon je bila zaslišana in je izpovedala, da je prvotno na prigovarjanje nekega klerikalnega agitatorja hotela glasovati za klerikalno listo; pozneje pa se je dala pregovoriti od liberalnega agitatorja Pusta in mu dala kuverto s klerikalno glasovnico, da jo raztrga; namesto nje ji je dal liberalno. Ker se je to zgodilo z njenim privolenjem, ni bila kršena svoboda volitve. O pritožbah, da se je omejevala svoboda volitve uršulin, so bili zaslišani višji vladni komisar dr. Mathias, vladni policijski oficial Fink in vodja žandarmerije. Njihove izpovedbe ne dajejo nobene podlage za trditve, da se je omejevala volilna svoboda teh volilk. Bile so demonstracije, vsled katerih se je dal prostor pred voliščem v ženskem liceju izprazniti in dohodi so se zastražili z orožniškimi kordoni. En voz z nunami je bil uradoma ustavljen pred kordonom in nune so šle na poziv višjega komisarja dalje peš do volilne komisije. Pri drugem vozu se je splašil konj pred kordonom in ker se je bilo bati nevarnosti, je policijski oficial pozval izvoščka, naj zapelje na drugo stran, da pripelje dotične volilke po drugi poti do volišča. Zaslišana je bila tudi predstojnica nun in neka volilka Stupica, ki so izpovedale, da so glasovale. Demonstracije so bile hrupne, niso se pa primerila nasilstva, ki bi bila ovirala svobodo glasovanja. Ako bi se konstatirali kaznivši slučaji, bi bili lahko objavljeni kazenskega postopanja, dočim na rezultat volitve dogodki niso vplivali.

Zastopnik ugovora je izpodbijal ukrep deželne vlade v zmislu pritožnega spisa. Paragraf 24. ljubljanskega volilnega reda določa, da morajo biti volilne kuverte iz močnega in neprozornega papirja. Bile so pa za I. razred take, da je predsednik volilne komisije lahko dognal, katera lista je v kuverti. Zastopnik ugovora pravi, da je vlada vedoma porabila preslab papir, ker ji je trdka, pri kateri so se naročile kuverte, povedala, da nima dovolj močnega papirja, pa ji je vlada vendar prepustila delo. Stranke so imele glasovnice različne velikosti in ker je bil papir premehak, je predsednik, če je potipal, že spoznal velikost glasovnice in potem vedel, kako je glasoval dotični volilec. Z močnim papirjem bi se bilo to preprečilo. Ker se ni, se je volilna tajnost prekršila. Demonstracije, pri katerih je bilo mnogo oseb insultiranih, so imele posledico, da se je mnogo volilcev odtegnilo volilni dolžnosti, ker se niso hoteli podati v nevarnost. To je bil tisti moment, ki je odločilno vplival na izid volitev.

Zastopnik ugovora je omenjal, da je časopisje že naprej prerokovalo, da bo ugovor zavrnjen. On pa se zanaša na objektivnost upravnega sodišča in upa, da bo ugodilo ugovoru in zavrnile ukrep deželne vlade.

Poročevalec prosi v zmislu vladnega poročila, naj se ugovor kot neutemeljen zavrne. Senat se je posvetoval in predsednik marki Bacquehem je naznanil, da se ugovor kot neutemeljen zavrne. Razlogi, ki jih navaja upravno sodišče, so sledeči:

V zmislu § 24. odst. 5. volilnega reda se zahteva močan, ne pa absolutno neprosojen

papir. Volilna tajnost, ki jo zahteva zakon, se ima smatrati tako, da je volilec zjamčena pri oddajanju svojega glasu. Vlada je poskrbela v tem zmislu z izdajo kuvert, kakršne predpisuje volilni red. V zmislu zakona je bila volilna tajnost zavarovana. Če se je s tipanjem moglo dognati, kakšna glasovnica je v kuverti, tedaj je to posledica različnih glasovnic, ne pa nezadostnih kuvert. Vlada ni izdala glasovnic; to so storile posamezne stranke. Če bi bili volilci hoteli, da se tudi v tej smeri zavaruje tajnost, bi bili morali rabiti za glasovnice tak papir, da se ne bi moglo po razliki glasovnic uganiti, kako so volili. Naloga oblasti je omogočiti tajnost volitev; če je volilec sam ne varuje, je to njegova stvar. Varstvo volilne tajnosti je v interesu volilca, ne v interesu oblasti. Pritožba, da se je kršila volilna svoboda, se mora zavrniti, ker je dognano, da ni bilo nobenemu volilecu s silo ali z grožnjami onemogočeno oddati svoj glas in so varnostne odredbe zadostovale, da je vsak volilec lahko prišel do volilne komisije.

Tako je torej rešena ta dolgotrajna afera in občinski svet bo lahko začel s svojim zakonitim delovanjem.

NOVICE.

* **Velike investicije v Bosni in Hercegovini.** Vlada je predložila deželnemu zboru obširen investicijski program. Najeti namerava 182 milijonov kron po 4 1/2 %, kateri dolg bi se poplačal najkasneje v osemdesetih letih. Z najetim posojilom bo vlada zgradila in popravila železnice in ceste in finansirala nujne naprave v ostalih upravnih panogah.

— **Velika nesreča tlejšega trgovca.** V Meidlingu se je vnel v trgovini živalskega trgovca Josipa Benryja zadnji nedeljo ogenj, ki je planil v njegovo stanovanje in mu upepelil vso opravo. Požarni brambi se je šele po daljšem času posrečilo udušiti ogenj. Trgovec je imel na stenah svojega stanovanja v klekkih nad 1000 tičev pevcev, ki so mu vsi zgoreli. Tiči so bili vredni okoli 4000 kron. Vzrok požara ni znan.

* **Železniški čuvaj privezan na tračnice.** Ko je dospel v nedeljo zjutraj vlak, ki vozi med Nyiregyhazo in Debrečinom, do čuvajnice 115, je zaslišal stojevodja obupne klice na pomoč in obenem je zapazil na tračnicah človeško telo. Ustavil je vlak. Na tračnicah je ležal železniški čuvaj Josip Benicky, zvezan na rokah in nogah in privezan na tračnice. Benicky je krvavel iz mnogih ran. Povedal je, da so ga napadli neznanci možje in ga oropali. Ukrenili so, da zločince izsledijo.

* **Vljuden ministrski svetnik.** V Karlsruhe je priložil ministrski svetnik Schäfer vpokojenemu policijskemu komisarju Hollerbachu ob belem dnevu na najbljudenejši ulici tako zvenečo zausnico, da mu je zbil eigaro iz ust. Vzrok spopada je baje ta, da policijski komisar ni pozdravil ministrskega svetnika. Odmevi zveneče zausnice se bodo slišali pred sodiščem.

* **Boj med stražniki in zločinci.** Blizu vestfalskega mesteca Borkna je policija odkrila votlino, ki je velika okoli 30 kvadratnih kilometrov in je služila precejšnemu številu roparjev in morilcev za skrivališče. Ko

je policija navalila na zločinsko družbo, so začeli zločinci streljati in so nevarno ranili več stražnikov. Policija je rabila oružje in je napravila tri zločince nesposobne za boj, nakar se je vsa družba udala. Med njimi je bil tudi dolgo iskani morilec stražnika Ehlersmanna kakor tudi cestni ropar, ki je bil nedavno pobit Holandca in ga oropal. Drug zločinec je nameraval umoriti rudniškega ravnatelja, ki je imel s sabo 50.000 mark, a se mu naklep ni posrečil. Zločinsko tolpo so uklenili in odvedli v zapor.

*** Npravnostni škandal v Parizu.** Pariz ima zopet svojo senzacijo. Zgodili so se namreč skoro neverjetni npravnostni škandali. Vso zadevo obravnavajo jako tajno, ker je vanjo zapletena cela vrsta znanih imen. Preiskovalni sodnik je dal aretirati že mnogo oseb. Doselej ni bilo možno zvedeti kaj natančnejšega o škandalu, ki se je razvedel šele tedaj, ko je naenkrat zginil z naslovne strani velikega pariškega lista „Lanterne“ ravnatelj Flachon. Izkazalo se je, da je pobegnil v Belgijo. Prav tako pogrešajo na nekem drugem listu že par dni ravnateljevo ime. Gre za npravnostni škandal prve vrste. Nič manj kakor 300 otrok, starih 9 do 11 let je bilo baje žrtev brezvestnih pohotnikov. Prijeli so že celo vrsto žensk, ki so se pečale s trgovino otrok. Ravnatelj Flachon načeluje že več let listu „Lanterne“ in je bil že dolgo znan v časnikarskih krogih za nesramnega pohotnika. Tako so dognali, da je spomladi spravil dvoje deklic starih 12 in 13 let v svojo vilo ob rivier, kjer ju je izročil svojim prijateljem. Deklici sta morali pisariti svojim staršem navdušena pisma o tem, kako se jima dobro godi, slednjič pa so ju pohotniki vrnili onečlašeni njunim staršem.

*** Katastrofalen požar.** Dne 20 t. m. je požar popolnoma upelnil mestee Simav v vilajetu Brusa. Požar je uničil nad 1000 hiš. Finančno ministrstvo je poslalo 1000 funtov v podporo pogorelcem.

*** Skrivnosti duše.** V Čikagu je prišla policija zadnjo nedeljo zelo tepo gospo Lujizo Bermilyjo vsled sumnje, da je zastrupila policijkega uradnika, ki je stanoval pri njej. Preiskava je končno dognala, da je gošpa zasturpila tudi svojega moža in dvoje hčera z arzenikom Kmalu po zaslišanju se je skušala Lujiza Bermilyja zasturpiti z arzenikom, ki ga je imela veliko množino. Medtem so policijskega uradnika odkopali in dognali, da je bil zastrupljen. Zdi se, da je imela gošpa posebno veselje nad prizorom umiranja, kajti drugih razlogov ni za njene zločine. Lujiza Bermilyja je imela že od nekdanj posebnost veselje nad mrtvimi trupli, posečala je rodbine, kjer so pričakovali smrtnega slučaja, samo da si je izprosil dovoljenje, da sme ostati pri umirajočem bolniku čez noč in da je lahko umila in oblekla mrliča. Bermilyjevo so ohranili pri življenju, ker so ji dali protistrupa.

*** Uravnava Niagarjskih slapov.** Ameriški inženjer Senes Smith je izdelal načrt o uravnavi niagarjskih slapov, ki je jako obsežno zasnovan in zbuja po Ameriki mnogo pozornosti. Ako se tozadevni činitelji ne odločijo, da umetno popravijo tek reke, potem se bodo vedno bolj odmikale od brega ogromne vodne moči, ki jih je industrija v tako veliki meri izkoristila za svojo porabo; kajti Niagarjske vodne mase se vedno bolj pomičejo od brega v sredino struge, v ozko skalnato globel, ki jo imenujejo „veliko zeleno srce“. Skozi to ozko globel podi veletok že tretjino svojega vodovja in izračunali so, da se peni skozi ozko odprtino vsako minuto za pet milijonov kubičnih metrov vode. Skala se ne bo mogla trajno upirati temu divjemu vodnemu pritisku, boljbolj jo dolbijo valovi in s tem se odvzema drugim slapom vedno več vodne množine in obenem tudi moči. Inženjerjevi načrti zasledujejo ta cilj, da se postavi trden jeklen jez, ki bi zadrževal valove in s tem preprečil njih uničujoče delo. Voda bi potem tekla samo preko jez, skale bi več ne razkosavala in dobila in navsezadnje bi lahko umetno okreplili vodno silo drugih slapov. Da se izvrše vsa potrebna dela, bi bilo seveda potrebno, da se napravijo ob straneh slapovom odtoki in da se odvedejo Niagarjski valovi iz „zelenega srca“. Te načrte bi izvedlo na ameriški strani novjoroško mesto, na kanadski pa pokrajina Ontario.

*** Naša današnja slika** kaže na eni strani italijanski oddelk s strojnimi puskami v okopu, ki je umetno napravljen iz vreč s peskom, v drugem delu pa prevoz lahko ranjenih na bolniški ladji.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Poslanec Hladnik je bil generalni contra govornik** v draginjski debati in Slovenci smo lahko ponosni, da je bil ravno slovenski poslanec tisti, ki je generalno pobijal vse, s čimer bi se dala vsaj mesna draginja nekoliko oblažiti. Klerikalni govornik si ni veliko belil glave, ampak je enostavno premlel fraze, ki smo jih že tisočkrat slišali od agrarcev. Zaradi študiranja si moč pač ne bo okrajšal življenja. Njegovi klerikalni tovariši trdijo, da morajo vsi kmetje priti na kant, če se

vpelje nekoliko centov argentinskega mesa, pa pravi tudi on to nezmišl v svojem klerikalnem govoru. Njegovi sopatrioti so nasprotniki srbskega mesa, pa ga tudi on ne mara. Njegova družba ne trpi balkanske živine, pa protestira tudi on proti vsakemu volu z Balkana. Seveda je prepričan, da je kmečki poslanec. Da je pred par dnevi dr. Krek pripovedoval, da tudi na kmetih nimajo mesa, je že pozabil. Kakšno živino bodo kmetje redili, če doma nobene ni, iz tujine se pa nobena ne sme vpeljati, to ga ne briga. Kaj naj kmetu škoduje, če bo mestno prebivalstvo iz Argentine ali iz Srbije dobilo meso, katerega s kmetov ne more dobiti, to je predaleč za njegove misli. Taki so vsi govori agrarcev. Kakor je očenaš vsak dan enak, tako njihove govorance. Ampak v očenašu je rečeno: Daj nam naš vsakdanji kruh; v teh govorih pa: Ne daj jim kruha in mesa!

— **Po Ljubljani kroži vest**, da so socialnodemokratični poslanci odbili uradnike z njihovimi zahtevami, češ da se bodo potegovali za železničarje, da se pa ne brigajo za uradnike, ker niso socialisti. Nekateri ljudje raznašajo to govorico z veliko vnemo, pa z očitno tendenco. Ali zdi se nam, da je trud precej komičen, zakaj v Ljubljani in sploh na Slovenskem še ni sile, da bi bilo uradništvo treba s takimi manevari odganjati od socialne demokracije. Če pa imajo nekateri krogi strah, da bi mogli tudi pri nas uradniki spoznati svoj pravi položaj in se politično postaviti tja, kjer je njih pravi prostor, tedaj ne bodo nečedne mahinacije preprečile tega nujnega procesa, ki se izvrši prejalislej. Ali kletveniki menda vendar podcenjujejo uradništvo, ki pač ne more biti tako indiferentno, da se nebi nič zanimalo za dogodke. Naši meščanski časopisi sicer previdno molče o socialnodemokratičnem delu in omenijo kak socialno demokratičen govor ali predlog le tedaj, če se mu prav nikakor ne morejo izogniti. Toda zlasti v takih časih, ko je usoda kakega stanu tako odvisna od parlamenta in od vseh strank, je pač prisoditi njegovim pripadnikom toliko zanimanja, da čitajo tudi kaj drugega, kakor „Narod“ in „Slovenca“. Posebno stališče socialne demokracije je v takih vprašanjih tako važno, da se gotovo tudi uradništvo zanima zanj. Tedaj pa tudi ve, da ne vodi socialne demokracije v takih vprašanjih nobeno strankarstvo in da je ravno ona skoro edina stranka, ki v parlamentu dosledno izvaja svoja načela. Socialna demokracija se bojuje zoper draginjo, pa vendar ne misli, da bodo samo socialno demokratični delavci dobili cenejše argentinsko meso, če se vpelje, ali pa da se bo cena sladkorja in petroleja znižala samo za socialne demokrate. Bojevala se je za zboljšanje položaja vojakov, pa vendar ne smatra „Janezev“ in „Belgijcev“ za socialne demokrate. Zahtevala je odredbe v prid malim kmetom, ki naj varujejo njih interese proti veljoposestnikom, pa vendar ve, da nima kmečkih bataljonov v svoji stranki. In zastopala je upravičene zahteve uradnikov, dasi ima večje skupine pristaveh med uradniki samo po največjih mestih. Govori in predlogi socialno demokratičnih poslancev, zlasti dr. Rennerja, Glöckla, dr. Wintra in drugih v zbornici in v odseku, v starem in v novem parlamentu, boj, ki so ga socialno demokratje vodili proti Gautschu, ko je napadal uradništvo in železničarje, in neštete izjave socialnih demokratov v najnovejšem času, že odkar je grof Stürgkh ministrijski predsednik, so jasni dokazi, da socialnih demokratov tudi tukaj ne vodi strankarski fanatizem, temveč pravičnost in program. Uradniki naj čitajo socialno demokratično časopisje, pa bodo sami spoznali, da je tako in tedaj jih take tendence marneje ne bodo mogle begati.

— **Limanec ne nastavlja** socialna demokracija nikomur, tudi uradnikom ne. To moramo omeniti, ker je pri nas navada, da se nam podtikajo taki nameni, čim le izpregovorimo par besed o krogih, ki ne pripadajo strogo ročnim delavcem. Socialni demokratje nazadnje vendar niso tako neumni, da bi varali sami sebe in zidali na pesek, loveči pristaše, ki bi prišli le zaradi trenutnega interesa, pa bi nas zapustili, čim bi se veter nekoliko obrnil. S takozvanimi pristaši je socialni demokraciji sploh malo pomagano. Ona potrebuje žlane. To so ljudje, ki so pred vsem vsesali vase socialno demokratični čut, ki so do dna prepričani, da more družba le s socializmom oživeti, ki jih torej noben „slučaj“ ne more odvrniti od spoznane prave poti in ki so vsled notranje potrebe in živiga interesa pripravljani po svojih močeh sodelovati pri velikem delu, namenjenem osvoboditvi človeštva. Socialna demokracija sicer želi, da bi to prepričanje čim prej prešinilo vse zasužnjene in trepeče; kar more, stori, da pride spoznanje neizogibne socialistične potrebe med vse prizadete sloje. Siliti pa ne more nikogar, če ima rajši verige kakor kos svobode. Kar se mora zgoditi, se bo zgodilo. Noben hrbet ni tako železen, da ne bi prejalislej občutil biča, ki pleše po njem in nobeno oko ni tako slabo, da ne bi enkrat spoznalo, odkod prihajajo udarci. Ali dokler ni tega spoznanja, je pač treba potrpeti. Veselo to ni, zakaj čimprej pride združitve, tem prej pride osvoboditev; čim dalje traja indiferenti-

zem, tem dalje potraja suženstvo. Trpljenje bi se dalo okrajšati. Ali spoznanja in prepričanja ne more nadomestiti noben strankarski manevar. Zato agitiramo, pišemo, govorimo, ampak ne lovimo.

— **Osrednji odbor Splošne delavske zveze „Vzajemnost“** ima v četrtek ob 8. zvečer v društvenih prostorih v a. n. o. sejo, katere naj se zanesljivo udeležijo vsi odborniki in nadzorniki.

— **Občinske volitve v D. M. v Polju.** Pišejo nam: Tu nastopata pri občinskih volitvah dve stranki: ena se imenuje slovensko ljudsko stranko, druga pa neodvisno kmečko stranko. Načela ne enih, ne drugih prav nič ne motijo, in zato so že parkirali poskusili, da bi napravili medseboj „pošten“ kompromis, z drugimi besedami, da bi drug drugemu privoščili malo prostora pri občinskem koritu. Načela jih kakor rečeno ne ovirajo, ker jih nimajo, in kompromis bi se nedvomno posrečil, da je število občinskih odbornikov neomejeno, in da bi mogli kandidirati v občinski odbor vsi tisti, ki bi radi župani postali. Tako pa je med njimi namesto kompromisa hud ravs in kavs. V enem so si med seboj pač popolnoma edini: da zapro delavcem vstop v občinsko izbo. Če tem možakarjem omeniš, da imajo tudi delavci pravico do svojih zastopnikov, se ti ošabno odrežejo, da kmetje ne bodo volili ljudi, ki ne plačujejo občinskih doklad. Ti ošabni starokopitneži še sedaj ne vedo — ali pa le nečje vedeti! — da so dandanes glavni davki indirektni davki, ki jih pretežno plačuje ravno delavec in da indirektni davki ne vzdržujejo le države in dežele, temveč tudi občino. Delavske „sodrege“ ta sita kmečka gospoda ne mara v občino. Ampak volilna pravica se je nekoliko razširila; tudi delavci imamo ta dan svojo besedo, toliko pa rečemo že danes: Protidelavskim strankam in klikam nobenega glasu. Delavci bomo volili delavske zaupnike!

— **Dr. Volčič.** Iz Novega mesta nam pišejo: V noči od 21. do 22. novembra t. l. je umrl v Novem mestu c. kr. dež. sod. svet. dr. Edvard Volčič. Zadel ga je po noči srčna kap in so ga našli zjutraj mrtvega na postelji. Z njim je izgubila njegova težka bolna in na posteljo navezana soproga blagega moža, potrebno slovensko dijaštvo požrtvovalnega podpornika, domača pravna književnost marljivega pisatelja, slovensko ljudstvo pa blagega sodnika. Dr. Volčič zasluži torej, da se ga ob njegovi smrti spominja tudi „Zarja“.

— **Za nabornike.** V letih 1889, 1890 in 1891 rojeni mladeniči se morajo zglastiti brez ezira na njih rojstni kraj ali pristojnost v novembru pri mestnem vojaškem uradu v „Mestnem domu“. Natančnejša določila so v razglasu mestnega magistrata. Izven Ljubljane stanujoči mladeniči naj se javijo pri občinskem uradu svojega bivališča. Naborniki, ki se ne zglastijo v novembru, se kaznujejo z globo 10 do 200 kron oziroma z zaporom.

— **Priporočljiv hlapec.** Predvčeršnjem je izročila trgovka s premogom svojemu hlapcu Andreju Erjavsku 149 kron z naročilom, naj poravnava na dolenskem kolodvoru račun. Hlapec pa se ni vrnil nič več. Naznanili so tativno policiji, ki ga je prišla v tolerančni hiši. Velik del svote je že pogнал.

— **Čigava je ura?** Pred kratkim je prišel k zlatarju 10. do 12leten deček s popolnoma novo nikljevo uro in je dejal, da ga je oče poslal uro prodati. Deček je povedal napačno ime in napačno stanovanje ter ga ni bilo več blizu. Verjetno je, da je uro ukradel. Lastnik naj se javi v kriminalnem evidenčnem uradu, sobna št. 5, na magistratu.

— **Zvonarja iz Notre Dame.** je kot popoldansko predstavo cenzura prepovedala. Zato se bo ta zanimiva drama predstavljala samo zvečer, popoldne pa se bo nadomestila z lepim programom. Drama „Zvonar iz Notre Dame“, je jako znana, tembolj, ker igra glavno vlogo v nji znamenita pariška plesalka Napierkovska. — V soboto „Dr. Gar el Hama orientalec“, najboljša detektivna privlačnost te sezone.

— **Pod voz je padel.** Iz Budanj pri Vipavi poročajo, da je 17letni France Šelj, hoteč zavreti s senom naložen voz, minulo soboto padel tako nesrečno pod kolesa, da so mu šla čez glavo. V obupnem stajaju so ga našli in prepeljali v goriško bolnišnico, a je že naslednji dan vsled hudih poškodb umrl.

Stajersko.

— **Delavec, davkoplačevalec v celjski okolici, pozor!** Dne 30. novembra t. l. bodo volitve dveh namestnikov v dohodninsko komisijo 3. skupine. V to svrhu je ces. kr. okrajno glavarstvo v Celju že razposlalo volilnim upravičencem glasovnice in legitimacije. Priporočamo vam, da zapišete na glasovnico (zeleno barva) imena sledečih dveh sodrugov: Ignacij Sitter, vodja občnega konzumnega društva v Trbovljah. — Karol Malovrh, vodja rudarskega konzumnega društva v Hrastniku. Glasovnico je treba podpisati. Podpisano glasovnico z legitimacijo je treba oddati ali zaupniku ali pa vpslati naravnost c. kr. davčni oblasti v Celju, tako da bo najkasneje 30. novembra popoldne v rokah volilnega komisarja.

— **Rudniška nezgoda.** V trboveljskem rudniku je prišel rudar Alojz Pirc pri delu z dinamitno patrono preblizu svetilke tovariša Matije Čepina. Patrona je eksplodirala in je odtrgala Pircu troje prstov na desni roki.

— **Premeteno maščevanje.** Ptujsko okrajno sodišče je obsodilo 34 letnega poročenega tesarja Jožefa Piška iz Podloža na enomesečni zapor, ker je zagrešil v Novi Štifti v gostilni Marije Jagodičeve celo vrsto kaznivih dejanj. Odtlej je gojil veliko sovraštvo proti Jagodičevi. Dne 5. oktobra je prišel v njeno gostilno, s sabo je imel sekirico in je večkrat posegel po njej, ne da bi bil črhnil besedice. Gostilničarka se ga je bala in mu ni hotela prinesiti zaželjenega vina. Pišek je nato šel v drugo gostilno, tam si je naročil vina in se je z njim vrnil v gostilno Jagodičeve in se je zopet pomembno igral s sekiro. Gostilničarki je dejal: „Jagodička, ti me boš že spoznala!“ Dne 15. oktobra je zopet prišel v gostilno Jagodičeve. Dobil je gostilničarko samo doma in ji je molče sledil z odprtim nožem v roki. Jagodičeva je vdova in sama vodi gospodinjstvo. Naravno je, da se je smrtno prestrašila Piškove molčeče pretaje in ga je vsa v strahu vprašala, zakaj ne gre iz gostilne. Pišek pa je zavihtel nož, toda tako, da je ni mogel zadeti, pač pa je itak že vso preplašeno ženo še bolj prestrašil. Ko se je dne 23. oktobra iznova pojavil v gostilni, je zbežala Jagodičeva v kuhinjo. Pišek je šel izprva molče v vežo, potem pa je stopal s prekrižanimi rokami na hrbtu v kuhinjo, kjer je molče motril gostilničarko. Naenkrat zasliši prestrašena gostilničarka, kako je nekaj počilo in in opazi, da je sprožil Pišek revolver. Vsa v strahu je Jagodičeva pobežala. Slednjič so naperili proti Pišku ovdabo. V njegovem stanovanju so našli nabit revolver, toda spoznali so da ni bil odpovedal, ko ga je sprožil vpricho Jagodičeve, pač pa je namenoma sprožil praznega petelina. Pišek se je namreč hotel prav s tem maščevati nad Jagodičevno, da bi jo vedno mučil s smrtnim strahom, ne da bi pri tem izgovoril pretinjo ali pa ji dejansko storil kaj hudega. Tudi pri sodni obravnavi se je postavil Pišek na stališče, da se mu ne more zgoditi prav nič, ker ni pretil Jagodičevi in ji tudi sicer ni storil naravnost nič žalega. Jagodičeva je živela ves ta čas v smrtnem strahu in tudi pri sodni obravnavi proti Pišku je stala v dvorani vsa bleda in trepetajoča. Vsled neprestanega strahu je obolela na sreč. Pišek je bil devetkrat kaznovan; njegov izgovor, da dejansko ni storil Jagodičevi nič žalega, mu seveda ni pomagal. Mariborsko sodišče ga je obsodilo zaradi nevarnega pretenja na 13 mesečno težko ječo.

— **Lastninski fanatik.** Jožef Koziker, posestnik v Starem trgu pri Slovenjgradu, je že dolgo časa živel v sovraštvu s sosedom Janezom Ramsakom. Vzrok so bili neprestani mejni prepiri. Tako sta se sosedata hudo sprla tudi dne 2. t. m., ker je baje Ramsak podiral na Kozikerjevem posestvu drevesa. Ker sta oba trdila svojo, je šel Koziker v hišo po revolver in z besedami: „Jaz ti bom že pokazal moja drevesa sekati“ je dvakrat ustrelil na Ramsaka, a ga na srečo ni zadel. Zategadelj so naperili proti Kozikerju ovdabo. Obenem se je moral nasilni posestnik zagovarjati še vsled drugih prestopkov. V septembru mu je umrl otrok, ki mu ni prisrbel nikake zdravniške pomoči. Dva dni po otrokovi smrti je nabil razkuževalni sluga na hišne duri listek o razkuževanju; Kozika je listek odtrgal in uradnega slugo hudo oštel. Celjsko okrožno sodišče je obsodilo prevročekravnega posestnika na osem mesečno ječo.

— **Iz Vojnika.** Pri „Tirolevu v Arelinu sa je izvršila te dni večja tatvina. Ukrađenih je bilo nad 1000 K denarja.

— **Z nožem.** 24letni dninar Jernej Pernat je bil že petkrat kaznovan. Dne 21. novembra se je zopet moral zagovarjati pred mariborskim sodiščem zaradi težke telesne poškodbe. Dne 28. septembra se je bil namreč iz ljubosumnosti pretepal s Francetom Pliberskom in ga trikrat zabodel z nožem. Sodni dvor je obsodil Pernata na petmesečno težko ječo.

— **Nepreviden voznik.** 15letni Jože Pučnik iz Dobrove je dne 8. septembra iz neprevidnosti povozil 14letnega Stefana Stermška, ki je dobil tako nevarne poškodbe, da je drugi dan umrl. Mariborsko sodišče je obsodilo Pučnika zaradi prestopka proti varnosti življenja na šest tednov strgega zapora.

Koroško.

— **Sneg.** Iz Celovca in Beljaka ter tudi iz drugih krajev poročajo, da je padel dne 21. t. m. med hudim dežjem sneg. Snežinke so se sicer na tleh naglo raztajale, pač pa so strehe dalj časa ohranile belo odejo. Tudi iz Zgornje Stajerske poročajo o snegu.

— **Preskuševališče pušk.** V Borovljah se je ustanovilo popolno preskuševališče pušk.

▼ **Pošljite naročnino,**
če je še niste! ▼

Goriško.

— **Javen železničarski shod v Nabrežini.** Strokovna organizacija železničarjev v Nabrežini naznanja, da bo 28. novembra v gostilni g. Pirjevčeve javen železničarski shod. Z ozirom na izredno važen dnevni red je želeži, da se soderugi v čim večjem številu udeležijo. Poročevalce sodrug Kopač!

— **„Martinov ples“ v Nabrežini v Grudnovi dvorani** priredi v soboto 25. t. m. ob 8. zvečer pripravljali odbor goriške „Vzajemnosti“. Pri plesu svira godba na lok iz Fare. Vstopnina (za moškega z dvema ženskima) znaša 2 K; čisti dobiček pripade bodočemu zvezinemu zakladu „Vzajemnosti“.

— **Umor v Gorenjah pri Sežani.** Prijeli so 21letnega Ivana Čeha iz Gorenj, ki je z neverjetnim cinizmom priznal, da je umoril železniškega delavca Ivana Grželja. Umor je izvršil po dobro premišljenem načrtu. Da bi omamili svojo žrtev, jo je udaril s kamnom po zatilniku in jo potem vlekel na železniški tir, da bi zbrisal vse sledove. Umor je izvršil Čeh iz ljubosumnosti, ker sta z umorjencem imela oba enega dekleta.

— **Volitve v goriško trgovsko in obrtno zbornico.** Z 31. decembrom t. l. potече mandat 12 zborničnim svetnikom in bodo dopolnile volitve. V to svrhu je imenovana posebna „Volilna komisija za trgovsko in obrtno zbornico v Gorici“, ki vodi vse volilne posle. Za predsednika komisije je imenovan namestništveni svetnik Rebek.

— **Ponarejeni bankovci** krožijo po goriški okolici. Slike so bolj blede. Serije in številke so označene s prosto roko z rdečilom.

Trst.

— **Kakor veter piha.** O tržaški narodni stranki se lahko trdi, da je „come la bandiera esposta ai venti“. Dosledna je samo v svoji nedoslednosti. Svoje mnenje o delavskem gibanju je izpremenila že nestotokrat. Morda ga bo še večkrat. In menda ni političnega in socialnega vprašanja, pri katerem se ne bi bilo politično društvo „Edinost“ blamiralo. Zakaj? Zato ker narodnjaki ne vedo, da ni več prav vse po starem. Sedaj so se spet blamirali. Dr. Gregorin je svoj čas povedal, zakaj da ni glasoval za neomejen uvoz argentinskega mesa. Zato, — je dejal, ker bi vlada ne bila vzela parlamentarnega sklepa v rešen pošte, tudi ako bi ga bil parlament sklenil. Dr. Gregorin se je vdal tudi protiparlamentarni volji vlade in ni niti slutil potrebe stopiti na stran onih, ki so prevzeli nalogo varovati najvitalnejše konstitucionalne pravice. Kaj bi bil parlament, ako ne bi imel pravice zakonito sklepati? Bil bi manj od ruske duše. Gregorina sta pol. društvo in list „Edinost“ branila in opravičevala. „Edinost“ je šla v tem opravičenju tako daleč, da je dala Gregorinu prav. Sedaj pa vam narodnjaki grme proti stopanju Stürgkha, ki hoče kršiti parlamentu pravice. Zakaj? Zato ker ljudstvo ne čita (hvala bogu) samo „Edinosti“ in se je moralo pol. društvo ukloniti ljudski pameti, ker je v Narodnem domu nimajo. Kakor veter piha. Dobro je le, da piha včas na pravo stran.

— **Mestni občinski svet v Trstu** je sklenil v zadnji seji, ki se je vršila v petek zvečer, da se ustanovi tretje mesto okrajnega zdravnika v Bazovici. Dalje je dovolil občinski svet 15.000 kron za zgradbo mestnega parnika in 16.000 kron za zgradbo dveh tovornih ladij za odvažanje smeti in za obrežno mestno službo. Za škropljenje ulic po mestu nabavi občina tri nove avtomobile za 82.000 kron. V prihodnji seji pride na dnevni red mestni proračun za leto 1912.

— **Mestna klavnica na Opčini.** Obrtne oblasti so potrdile načrt za mestno klavnico, ki jo postavijo na Opčini. Mestni svet v Trstu je dovolil za to klavnico 65.000 kron.

— **„Ljudski oder“.** V petek ob pol 9. zvečer bo v „Društvenem domu“ izredno društveno zborovanje „Ljudskega odra“. Poročalo se bo o važnih stvareh. Sodrugi so vabljeni, da se zborovanja udeležijo polnoštevilno.

— **Krvava tragedija pri Sv. Jakobu.** Bolniški strežaj Marij Del Tin, ki je bil v bil v službi pri „Austro-Americana“ v Trstu, pred kratkim odpuščen iz službo, in je bival skupno s svojo ljubimko, vdovo Marijo Rismondovo, ki je imela s prvim možem dve hčerki. Del Tin je bil silno ljubosumen in je Rismondovo večkrat pretepel. Dopoldne mu je Rismondova, ki je bila preje tudi strežnica na parnikih, povedala, da gre zopet v službo in se je nameravala v pondeljek vkrcati. Del Tin, ki je mislil, da si je izbrala Rismondova drugega ljubimca in se hoče ločiti od njega, se je zaraditega tako razljutil, da je vzel kuhinjski nož in zabodel Rismondovo in se zgrudilo poleg matere. Del Tin je udaril s likalnikom tudi njo večkrat po glavi in ji popolnoma razbil črepinjo. Nato se je umil, preoblekel in se javil na policiji. Del Tin je znan kot nasilen človek, ki je bil že v preiskavi pri

znani aferi o umoru kočijažev v Trstu in je pred dvema leti poizkusil tudisamomor. — O morilecu poročajo še naslednje podrobnosti i Marij Del Tin je rojen v Trstu, a domovinsko pravico ima v neki italijanski občini. Njegov pokojni oče je bil lastnik žganjarne na vogalu ulice Vincenzo Bellini tik zelenega mostu. O Mariju in njegovem dve leti starejšem bratu Karolu se je mnogo pisalo v zvezi s skrivnostnima umoroma kočijažev meseca julija 1907, ko je bil v noči 9. julija 1907 umorjen izvošček Praznik na cesti pri „Loveu“, a šest dni pozneje na cesti pod Kontoveljem izvošček Anton Mohorovič. O oseb, ki je sedela v kočiji umorjenega Praznika, ni nihče mogel nič izpovedati, pač pa so osebe, ki so videle človeka, ki je sedel v kočiji umorjenega Mohoroviča, ki je vozil po Greti proti Kontovelju. In na podlagi opisov, ki so ga te osebe dale o obrazu in zunanosti tega človeka, je policija dne 23. julija 1907 aretirala Karola in Marija Del Tin. Aretiranih je bilo sicer več oseb, a na nobenega teh aretirancev ni tako močno padel sum, kakor ravno na brata Del Tin. Ko so pokazali brata pričam, so vse složno izjavile, da je posebno Karol popolnoma podoben človeku, ki so ga videli v Mohorovičevi kočiji na Greti. O Karlu trdijo, da ni duševno posebno razvit, dočim je njegov brat Marij jako pretkan. Proti bratom Del Tin pa se je nabralo še vse polno indicij; med drugim n. pr. se je našel v njunem stanovanju revolver kalibra 9 mm, a dokazano je bilo, da je morilec obeh kočijažev streljal na žrtev z revolverjem istega kalibra. Brata Del Tin sta ostala v preiskovalnem zaporu 23 dni, a slednjih se ju izpustili, ker ni bilo proti njima tehtnejših dokazov. Policija pa je priobčila sliko Karla Del Tina s pozivom, da naj vsak, kdor more podati kaka pojasnila o sliki podobnem človeku, informira policijsko ravateljstvo — Ko je starejša hči umorjene, Adela, zvedela, da ji je Del Tin umoril mater in sestrico Bianco, je izjavila: Sedaj mi pa nihče ne izbije iz glavé uverjenja, da je on ubil kočijaža. Pripomnila je pa tudi, da je njena pokojna mati vedela marsikaj o Mariju Del Tinu. Važno je tudi to, da je pokojna Alojzija dvakrat ovadila policiji Del Tina, češ da ji grozi s smrtjo. Bilo je pred 15 dnevi, ko ji je grozil z revolverjem. Ona se je zatekla k svoji hčeri Adeli in ji povedala, Adela jo je prisilila, da je šla na policijo vložiti ovadbo. Policijski nadzornik je šel na dom k Del Tinu in mu zaplenil revolver. Tri dni pozneje je pa pokojnica zopet ovadila Del Tina, da ji grozi, da jo hoče umoriti. Takrat je bil aretirani, a na prošnjo pokojnice same je bil zopet izpuščen.

— **Zagonetna smrt.** Predsinočnim je prišel domov že pozno ponoči uradnik Lloydove družbe Pavel Zalan precej pijan in težko ranjen na glavi. Njegova gospodinja, 22 letna Ana Möller iz Tirolske, je poklicala takoj zdravnika. Toda preden je prišel zdravnik, je Zalan umrl. Möller je izpovedala, da ji je Zalan povedal, preden je umrl, da je v pijanosti padel in izgubil tudi denarnico, v kateri je imel 130 kron. Sodna obdukcija je dognala, da je umrl Zalan zaradi težke rane na glavi. Da pa rane ni dobil pri padcu, marveč je bil udarjen. O storilcih nimajo še nobenega sledu.

— **Goljufija na drobno.** 19letni Fran Qualla iz Gorice, uslužben pri tvrdki M. Klajonica je z niklom prevlekel dvavinarske novce in jih oddajal za dvajsetice, dokler mu policija ni ustavila tega rokodelstva.

Umetnost in književnost.

* **Mestrovic je dobil prvo nagrado.** Na mednar. svet. razstavi v Rimu je dobil prvo nagrado med drugimi tudi hrvaški kipar svetovne slave Mestrovic. Nagrada je za 10 tisoč lir.

!!! **zeleznicarji, pozor!** !!
Pri nakupu sukna in manufakturnega blaga priporočamo trgovino

Lenassi & Gerkman
Ljubljana, Štritarjeva ulica št. 4.

Državni zbor.

Dunaj, 22. nov.

Danes je meščanska zbornična večina klonila tilnik pred grofom Stürgkhom, pred grofom Khuen-Hedervaryjem in pred agrarizmom; s protiljudskim glasovanjem je pokopala in unicila vspeh večtedenskega dela v odsekih. Rezultat zborničnega glasovanja je pohleven poziv na vlado, da naj preskrbi časovno in kvantitativno omejen uvoz mesa iz balkanskih dežela ali pa iz Argentine. Da so taki pozivi po ceni kakor maline je znano, in koliko so vredni, je najbolje razvidno iz izjave ministrskega predsednika grofa Stürgkha, da se za parlamentarne sklepe, ki mu niso po godu, ne bo nič brigal, kvečjemu toliko kakor za lanski sneg! Zbornica je po vrsti odklonila vse predloge, obsegajoče jasno zapoved, jasno naročilo vladi in sprejela brezpomemben Steinhausov predlog, ki je napol tič, napol miš. Prebival-

stvo, ki je od parlamenta pričakovalo dejansko pomoč v sedanji draginji, ni dobilo mesa, ampak za razočaranje nad meščansko-agrarno večino tega parlamenta je bogatejša. Klavni rezultat glasovanja je izzval na socialno-demokratskih klopek viharne proteste in silen hrup, grof Stürgkh pa je bil dobre volje, da je vsa draginjska akcija, od katere si je prebivalstvo marsikaj obetal, končala s popolnim polomom. V naslednjem podajamo poročilo o seji.

Tiskovna svoboda v Avstriji.

Po otvoritvi seje je odgovoril predsednik dr. Sylvester na večerajšnje vprašanje sodr. Austa o zaplembi „Svobode“, ki je objavila zbornični govor posl. Prokeša; objubil je, da predloži vprašanje pravosodnemu ministru s pripombo, da naj ukrene vse potrebno za varstvo imunitete.

Generalna govornika v draginjski razpravi.

Slov. klerikalec posl. Hladnik je z znanimi agrarnimi dokumenti pobijal draginjske predloge. Povzpel se je do gorostasne trditve, da bo argentinsko meso pokončalo domače živinorejce, trdil, da je uvoz živine iz balkanskih dežel nedopusten, ker so balkanske dežele okužene in tudi zvišanju srbskega kontingenta poljedelci ne morejo privoliti, ker že sedanji kontingent močno pritiska na cene.

Generalni pro-govornik soc. dem. sodrug Winter — na njegov govor se še povrnemo — je spominjal meščanske poslance na protiparlamentarni nastop grofa Stürgkha, ki je izjavil, da sklepa za ceno meso njegov kabinet ne bo upošteval. Tega udarca v obraz parlament ne sme mirno vtakniti v žep, njegova naloga stoprav po tej izjavi je, da potrdi odsekovne predloge. (Odobranje soc. demokratov.)

Po celi vrsti „stvarnih“ popravkov in po zaključnih besedah poročevalcev se je ob veliki napetosti začelo

glasovanje.

Od vseh strani vro poslanci v zbornico. Prvi odstavek Rennerjevega predloga, da uvoz argentinskega mesa ni vezan na ogrsko dovoljenje, se sprejme; prav tako drugi odstavek, ki definira, da uvoz argentinskega mesa ni združen z zdravstveno nevarnostjo za domačo živino.

V tretjem glavnem odstavku Rennerjevega predloga, ki zahteva brez nadaljnih pogajanj z Ogrsko časovno in kvantitativno neomejen uvoz argentinskega mesa glasuje zbornica po imenih. Agrarna internacionala je predlog zavrgla z 268 proti 189 glasovi. V protiljudskem laboru, ki je z brezobzirno sebičnostjo potepal ljudski klic po cenem mesu in preprečil ublažitev cen, so bili seveda tudi slov. klerikalci. Ko je predsednik naznanil vspeh glasovanja, so zagrmeli na socialno-demokratskih klopek viharne protesti. Klici: Eljen, Stürgkh! Živio, ogrski ministriki predsednik na Dunaju!

Wabrov predlog, ki poziva vlado na uvoz argentinskega mesa s edinim pridržkom, da da vsako pošiljatev živinozdravnikom preiskati, propade v poimenskem glasovanju z 236 proti 214 glasovi.

Jerzabkov predlog, ki poziva vlado na uvoz argentinskega mesa brez ozira na Ogrsko, ki po nagodbi nima pravice do ugovora, agrarna večina odkloni v poimenskem glasovanju z 230 proti 214 glasovi.

Steinhausov predlog odsekovne manjšine, ki zahteva od vlade časovno in kvantitativno omejen uvoz argentinskega mesa (po potrebi!!!) sprejme zbornica z 259 proti 183 glasovom.

Sodr. Mareka predlog o uvozu živine mesa in perutnine iz Rusije odklonjen.

Predlog Jerzabkov, ki poziva vlado na zvišanje mesnega kontingenta za balkanske dežele — sprejet.

Tudi Steinhausov predlog, ki se izreka za časovno in kvantitativno omejen uvoz balkanskega mesa je sprejet.

Predlog sodruga dr. Rennerja, da začne vlada trgovinsko pogajanje s Srbijo in da dovoli proti primernim koncesijam avstr. industriji Srbiji neomejen uvoz mesa in živine, se glede na meso sprejme, glede na živo živino pa z 250 proti 187 glasovi odkloni.

Dalje je zbornica sprejela predloge: Steinhausova o živinorejskem kreditu, Hallerja o boljši mesni aprovizaciji mest, Spačka o pomožni akciji proti uimam, Verstovska-Hagenhoferja o mestnih, državnih in zadružnih mesnicah.

Predlog Lasockega, ki zahteva, da se v izrednih časih izpregleda dokaz usposobljenosti za peke in mesarje, propade v poimenskem glasovanju z 278 proti 149 glasovi.

Sladkorno glasovanje.

Nato je zbornica z 250 proti 152 glasovi sprejela dr. Adler-Rennerjev predlog, ki poziva vlado, da prekliče prepoved o prodaji saharina in da začne z ogrsko vlado pogajanja, da se uvoz saharina, ki je doslej prepovedan po uredbi z 28. apr. 1898, zopet dovoli. Prav tako tudi Glöcknerjev predlog, da začne vlada pogajanja s sladkornim

kartelom zastran znižanja sladkornih cen. Predlog dr. Rennerja o zvišanju ruskega sladkornega kontingenta se sprejme v Lecherjevi obliki, da instruirala vlada event. zastopnike v bruseljski sladkorni komisiji v tem smislu, da se ohrani sladkorni dogovor. Prihodnja seja jutri.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Obsojena Arabca.

Tripolis, 23. nov. Vojno sodišče je obsodilo večeraj jako ugledna Arabca Mohameda ben Fetmija in Hameda ben Mabrukija, vsakega na 20 letno ječo, ker sta bila pozivala Arabce k uporu.

Zurnalistovski prepir.

Frankobrod, 23. nov. „Frankfurter Zeitung“ poroča, da je prišlo v Tripolisu med italijanskimi in francoskimi na eni in nemškimi žurnalisti na drugi strani do živahnega razpora. Poročevalec „Frankf. Ztg.“ je dobil pretilno pismo. Francoski žurnalisti so nato priredili svojim italijanskim kolegom velik banket v tripoliškem restavrantu, kjer so tako razsajali, da je straža sumila novo arabsko zaroto in je udrla v restavrant. Banket so morali takoj prekiniti.

Italijani na Rdečem morju.

Carigrad, 23. nov. Italija je odložila — med prevozom angleške kraljeve dvojice — vojno akcijo na Rdečem morju za šest dni.

Italijanske priprave.

Rim, 22. nov. V Tarentu se skrbuje italijansko brodoge s premogom in živili. V arzenalu delajo noč in dan. Brodoge odpluje v bližnjem času. „Avanti“ poroča, da odpošlje nove ekspedicijske čete, ki bodo zasedle otoke na Egejskem morju in tiste obrežne točke, ki jih bo brodoge v par dneh bombardiralo.

Italijanska pomorska akcija.

Hamburg, 23. nov. Nemška levanantska linija poizveduje o nameravanem polaganju turških podmorskih min. Ako se te vesti uresničijo, tedaj bodo takoj dobili parniki povelje, naj se ne vkravajo v turških lukah. Ni še gotovo, ali bo tudi dardanelska ožina zaprta. V tem slučaju bi ponehala vsa trgovina v Črnem morju.

Proti Mladoturkom.

Carigrad, 23. nov. Stranka liberalnega bloka objavlja oklic, kjer navaja vzroke, zakaj se je ustanovila nova stranka. Oklic srđito napada mladoturški komite, češ da je vršil komite absolutistično samovlado, ki je stopila na mesto neomejene monarhije. Duh ustave je potrjen. Mladoturški komite je kriv, da Italija tako nastopa proti Turčiji in da civilizirani svet molči na turške proteste proti italijanskim grozovitostim. Nova stranka pa se je ustanovila na podlagi absolutne svobode.

Porta protestira.

Carigrad, 23. nov. Porta je vložila pri velevladstih, ki so podpisale haško pogodbo, protest proti bombardiranju Akabe, ker ni utrjen kraj. Prav tako je porta protestirala proti metanju bomb iz zrakoplova na bolnico v Cvari.

Izpred Tripolisa.

Rim, 23. nov. „Agenzia Stefani“ poroča iz Tripolisa: Dne 20. t. m. je bila neznahtna kavalerijska praska, kjer smo sovražnika zopodili z izgubami v beg. Na naši strani je bilo lahko ranjenih dvoje mož.

Stürgkh in § 14.

Dunaj, 22. nov. V krogih poslancev se mnogo komentira večerajšnji govor grofa Stürgkha o § 14. Stürgkh namreč ni izjavil, da noče na neustaven način porabiti § 14, temveč je po svoji navadi tako frazasto odgovoril, da večini zmisel njegovih besed ni ni postal takoj jasen. Pravil je, da ga „sumničijo“, da ima posebno simpatijo za porabo § 14. in da misli na tendenciozen način delovati na to da bi dal tej poti za silo prednost pred normalno potjo parlamentarnega dela“ on pa „skuša skupaj s parlamentom iskati in najti normalno pot rednega, ustavnog nepobitnega dela in rešitve državnih in ljudskih potrebščin.“ (Ta frazarija je pravi Stürgkh!) Med poslanci se upozarja na to, da ni Stürgkh z vsjo dolgovestnostjo podal niti najmanjšega zagotovila, da si noče urediti domačije s § 14. Naglašajo, da je s svojimi besedami le potrdil, da poiskuje, če pojndne s parlamentom, ako nebi imel sreče, je pa po njegovem govoru očividno pripravljen na § 14. Tudi med njegovimi pristaši je ta govor slabo vplival.

Novi podpredsednik ogrske zbornice.

Budimpešta, 23. nov. Za zborničnega podpredsednika je izvoljen član vladne

stranke Bela Jankovich. Grof Polony je vložil interpelacijo zaradi odpovedi nadvojvode Ferdinanda Karola.

Homatije na Kreti.

Atene, 23. nov. Grška vlada se trudi, da prepreči sleherno nepremišljeno gibanje, ki bi utegnilo povzročiti mednarodne zmede. Večina grških listov obsoja krečansko opozicijo.

Obletnica Tolstojeve smrti.

Berolin, 22. nov. Iz Peterburga javljajo, da se je policija predvčeršnjem bala demonstracij ob priliki obletnice Tolstojeve smrti, vsled česar so bile vse cerkve in visoke šole v mestu močno zastražene. Dijaki na vseučilišču so med predavanji peli „Vječna pamjat“ in so potem, ko so profesorji prekinili predavanja, korakali v sprevedu po vseučiliških prostorih, prepevaje revolucionarne pesmi. V avli kjer so se zbrali, se je predlagalo, da gredo h kazanski katedrali. Policija je siloma razgnala nekatere skupine, ki so nosile rdeče zastave. Tudi iz Moskve in Kijeva prihajajo vesti o večjih demonstracijah, ki jih je policija zadušila. Posameznosti niso znane.

Razpust angleške zbornice.

London, 23. nov. Irski voditelji niso zadovoljni z vladno predlogo o Homeruli. Napetost je tolika, da se zbornica najbrže razpusti v bližnjih tednih.

Revolucija v Mehiki.

London, 23. nov. Mehikanski general Reyes, ki so ga spustili proti častni besedi v svobodo, je zbežal. Najbrže je krenil v Mehiko, da prevzame vodstvo revolucionarnih čet proti predsedniku Maderu.

Revolucija na Kitajskem.

Panika med Evropejci.

London, 22. nov. Med Evropei na Kitajskem vlada strahovita panika. Diplomatski zastopniki velevlasti so razposlali svarila v vsa mesta, koder prebivajo Evropei. Evropei beže.

Revolucionarni vspeli.

London, 23. nov. „Daily Mail“ poroča iz Hankava, da se je upornikom posrečilo po 48 urnem boju Hankav zopet osvojiti. Cesarske bojne ladje so se priklopile revolucionarjem. Najvažnejša odločitev bo padla v kratkem v Nankingu, kamor koraka 15.000 rebelov.

Protiviti in za gregorijanski koledar.

London, 23. nov. Iz Pekinga poročajo. Državni odbor zahteva takojšnjo odpravo kite in uvedbo gregorijanskega koledarja od 1. decembra naprej. V najkrajšem času izide edikt, ki uresniči obedve preosnovi.

Slaba žetev gliv je posledica nenavadno vročegz poletja. Glive so potemtakem redke in temu primerno drage. Mnogo ljudi se bo moralo odreči svoji omiljeni navadi, vsakdanjo juho z glivami začinjati. V tem slučaju pa priskoči na pomoč Maggijeva zabela; le mali dodatek te zabele da slabim juham, omakam, prikuham itd. presenetljivo tečen okus. Maggijeva zabela — samo prava z zvezdo s križem — je jako izdatna, zato je cena pri vporabi.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zaloga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Konzumno društvo za Ljubljano in okolico

v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo

vabi tem potom svoje člane na redna članska zborovanja, ki se bodo vršila:

- 25. nov. ob 8. zvečer na Jesenicah pri Peklarju.
- 26. nov. pop. ob 8. na Savi pri Jelenu.
- 27. zvečer ob 8 v Ljubljani za trnovsko-krakovsko okrožje pri Krakovčanu.
- 28. nov. zvečer ob 8. v Ljubljani za vodmatski okraj pri Pavškju.
- 30. nov. zvečer ob 8. v Ljubljani za kopdvorski okraj pri Kovaču v Kolodvorski ulici. št. 27.
- 1. dec. zvečer ob 8. v Spodnji Šiški pri Anžoku.
- 2. dec. zvečer ob 8. na Glineah v gostilni pri Traunu.
- 3. dec. popoldne ob 3. v Tržišu na Gorenjskem pri Pelarju.

Dnevni red vseh zborovanj:

- 1. Poročilo o delovanju konzumnega društva, predložitev letnih računov.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1911.

Nadzorstvo „konzumnega društva za Ljubljano in okolico“.

Josip Udovč, l. r. predsednik.

- 2. Volitev delegatov za glavni občni zbor.
- 3. Raznoterosti.

Poroča povsod ravnatelj Anton Kristan.

Glavni občni zbor

se bo pa vršil

- 8. dec. v Ljubljani v salonu restavracije „pri Levu“

z dnevnim redom:

- 1. Čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora;
- 2. Poročilo računov;
- 3. Poročilo nadzorstva;
- 4. Poročilo o reviziji;
- 5. Volitev načelstva (3 članov);
- 6. Volitev nadzorstva (6 članov);
- 7. Predlogi in nasveti.

Eventualne predloge je vložiti v zmislu pravil pravočasno v pisarni pri načelstvu.

Sodrug! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

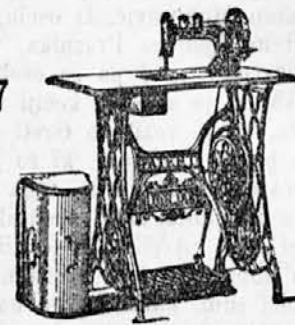
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastoni in franko.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg šte. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinjših oblek za gospode

„ 2000 „ najfinjših površnikov, športnih in zimskih sukenj

„ 3000 „ pelerin

nad 2000 kom. posamezn. filč in telovnikov

„ 3000 „ oblek za dečke in otroke

„ 15000 „ najmodernejše konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba!

Priznana nizke cene!

„Galopin“

najnovjša in najbolj praktična zaponka sedanosti za vse vrste obuv na zadrgo. En sam poizkus zadostuje, da se o tem prepričate.

Glavna zaloga

Ljubljana K. A. KREGAR Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 23—25, poleg hotela Tratnik.

Dalje imam vedno v zalogi veliko izbiro raznovrstnega usnja in podplatov. vse čevljarske potrebščine in najboljših gumi-podpetnikov „Berson“ (trgovcem dajem popust) Na vsestransko zahtevo sem s 1. novembrom vpeljal lastno izdelovanje gornjih delov za vsa obuvala. Naročila se točno in solidno izvršujejo.

Z enim potegljajem odprto.

Z enim potegljajem zaprto.

Del. glavnica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 $\frac{1}{2}$ %

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.